

САЛТЕВСЬКИЙ МИХАЙЛО ВАСИЛЬОВИЧ – УЧЕНИЙ, ПЕДАГОГ, УЧИТЕЛЬ, ЗАСНОВНИК НАУКОВОЇ ШКОЛИ У КРИМІНАЛІСТИЦІ

Шевчук В. М.

професор кафедри криміналістики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, м. Харків

Становлення та розвиток криміналістики тісно пов'язані з ім'ям видатного науковця-криміналіста, професора, доктора юридичних наук, заслуженого діяча науки і техніки України – Михайла Васильовича Салтевського.

Професор Салтевський М. В. є одним із фундаторів криміналістичної науки, новатором і генератором наукових ідей. Варто зауважити, що немає такого розділу у криміналістиці, де б Михайло Васильович не зробив свій вагомий науковий внесок у його формування, подальший розвиток та удосконалення окремих положень та концепцій. У зв'язку з цим, слухним є твердження Р. С. Белкіна (1999 р.) про те, що М. В. Салтевський безперечно є одним з провідних криміналістів України, але й криміналістика держав пострадянського простору з повним правом може вважати його своїм, враховуючи величезний внесок науковця для розвитку нашої спільної науки.

Сучасна криміналістика – це результат довгого та складного історичного шляху наукових пошуків, вагомий внесок в який зробив професор Салтевський М. В., один із видатних науковців Харківської школи криміналістів, наукова спадщина якого у подальшому стала фундаментом для становлення та розвитку криміналістики в Україні та далеко за її межами.

У науковій біографії Михайла Васильовича Салтевського, як молодого вченого, першим здобутком стала дисертаційна робота «Криминалистическое исследование замков и пломб в судебной экспертизе» (Харків, 1956 р.). Творчий потенціал, працьовитість та цілеспрямованість дозволили молодому науковцю під керівництвом видатного вітчизняного криміналіста В. П. Колмакова у 1956 році блискуче захистити дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук.

У криміналістиці у 60-70-ті роки особливий науковий інтерес набувають наукові дослідження загальних і окремих питань теорії криміналістичної ідентифікації. Саме цій проблематиці М. В. Салтевський спеціально присвячує свою докторську дисертацію «Теоретические основы установления групповой принадлежности в судебной экспертизе (методологические и правовые проблемы)» (Харків, 1969 р.), яку він успішно захистив у 1970 році. Дисертацію і низку робіт М. В. Салтевського, присвячених дослідженню теорії криміналістичної ідентифікації, слід віднести до наукових досліджень, які мають загальнотеоретичне та методологічне значення для криміналістики.

Вагомим є внесок професора М. В. Салтевського у розвиток окремих галузей криміналістичної техніки, зокрема, судової фотографії, одорології, судової акустики, слідознавства. Він розробив прийоми вимірювальної фотозйомки, стояв у джерел зародження криміналістичної одорології та фотоскопії, розвивав нові методики дослідження доказів, криміналістичного дослідження електронних документів, комп'ютерних засобів, нових інформаційних технологій у криміналістиці, здійснював дослідження інструментальної детекції вербальної інформації у судовій практиці та ін.

Істотними є напрацювання М. В. Салтевського у криміналістичній тактиці, зокрема, розробці діяльнісного підходу у тактиці проведення

окремих слідчих дій, дослідженні тактичних засобів слідчої діяльності, її етичних засад. Важливими є наукові розробки професора Салтевського М. В. проблем криміналістичної методики окремих видів злочинів, спрямованих на удосконалення та оптимізацію судово-слідчої діяльності.

Професор Салтевський М. В. видає низку підручників, у яких узагальнено більше ніж піввіковий власний досвід як практичної, так і наукової діяльності автора, що дало змогу викласти нові погляди на сутність криміналістики як навчальної дисципліни (1996, 1997, 1999, 2001, 2005). У цих роботах простежується перехід від традиційного висвітлення сутності змісту криміналістики до інформаційно-діяльнісного. Белкін Р. С. підручник «Криміналістика в сучасному изложении юристов (1997 р.) називає «оригінальною роботою» у криміналістиці.

М. В. Салтевський велике значення приділяв підготовці науково-педагогічних кадрів, вихованню молодих науковців. Під його керівництвом захищено 5 докторських і понад 40 кандидатських дисертацій. З повною підставою можна говорити про наукову школу професора М. В. Салтевського, учні якої продовжують справу свого учителя, глибоко й всебічно досліджують та удосконалюють окремі напрямки сучасної криміналістики та судової експертизи.

Михайло Васильович Салтевський є одним із організаторів криміналістичної науки в Україні, видатний учений минулого століття і наукової сучасності, діапазон та коло професійних, наукових інтересів якого були надзвичайно широкими. Творча спадщина професора М. В. Салтевського велика та значуща. Його наукові праці добре знають і високо цінують не тільки вчені-криміналісти, а й практичні працівники. Він є автором понад 280 наукових праць, у тому числі автор і співавтор декількох десятків монографій, підручників і навчальних посібників з криміналістики. Добротний і міцний фундамент, закладений М. В. Салтевським у науковій спадщині, і сьогодні допомагає в розвитку сучасної криміналістики.

Михайло Васильович був видатним, талановитим науковцем-криміналістом, але водночас він був і чудовим практиком, експертом, дослідником, блискучим експериментатором, раціоналізатором та винахідником.

Салтевський Михайло Васильович – УЧИТЕЛЬ багатьох поколінь юристів-практиків і науковців, генератор наукових ідей, відомий, талановитий учений, безмежно відданий КРИМІНАЛІСТИЦІ. Я пишаюся тим, що будучи аспірантом, пройшов школу молодого вченого у Михайла Васильовича Салтевського, і під його керівництвом у січні 1999 року захистив кандидатську дисертацію. Михайло Васильович повністю віддавав свої знання, уміння, досвід своїм учням. Зерно добра та любові до науки, закладене Михайлом Васильовичем, зростає у наукових працях його учнів.

УДК 343.98(477)
ББК 67.9(4УКР)62
3-11

Відповідальний за випуск
В. Ю. Шепітько

3 нагоди 100-річчя від дня народження професора М. В. Салтевського :
3-11 зб. матеріалів круглого столу, м. Харків, 30 жовт. 2017 р. / [відп. за вип.
В. Ю. Шепітько] ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого ; НДІ ВПЗ ім. акад.
В. В. Сташиса НАПрН України. – Харків : Право, 2017. – 128 с.

ISBN 978-966-937-305-2

До збірника матеріалів круглого столу ввійшли тези доповідей і повідомлень, які були предметом обговорення учасників круглого столу «3 нагоди 100-річчя від дня народження доктора юридичних наук, професора, Заслуженого діяча науки і техніки України М. В. Салтевського», який було проведено у м. Харкові 30 жовтня 2017 р. в НАПрН України.

Матеріали круглого столу можуть становити інтерес для наукових працівників, викладачів, представників правоохоронних органів, суду, експертів, студентів, а також усіх, хто цікавиться науково-практичним доробком видатного вченого-криміналіста М. В. Салтевського, проблемами криміналістики, судової експертології та інших наук кримінально-правового циклу.

УДК 343.98(477)
ББК 67.9(4УКР)62

ISBN 978-966-937-305-2

© Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого, 2017
© НДІ ВПЗ ім. академіка В. В. Сташиса НАПрН України, 2017
© Оформлення. Видавництво «Право», 2017